

annan älskarinna blev han och hans hustru utkastade från de objektivistiska organisationerna med formuleringen att "vi oåterkalleligen fördömer och förskjuter dessa två personer, och har upphört med varje kontakt med dem".

Efter Rands död år 1982 lever den bokstavstroga objektivismen vidare genom "The Center for the Advancement of Objectivism" under ledning av Leonard Peikoff.

SOH

Fotbollsgåta

I Holland är personer födda i lejonets tecknet (ca 23/7 -22/8) överrepresenterade bland de goda fotbollsspelarna. Däremot är kräftor (ca 21/6-22/7) jämförelsevis sällsynta bland toppspelarna.

I England däremot är lejonen alls inte framträdande bland fotbollsspelarna. Där är det jungfrur (ca 23/8-22/9) som är (genomsnittligt) mest framgångsrika. Varför?

Förklaringen finner du på sid 32.

Medlemsmöte om kreationism

Den 27 oktober talade Sverker Johansson från Högskolan i Jönköping på ett föreningsmöte i Vetenskap och folkbildning om kreationism.

I USA har kreationisterna varit framgångsrika med att driva ut evolutionen från läroböckerna. Stora amerikanska bokförlag har förmåtts till självcensur, i syfte att få sina böcker godtagna av kreationister som fått inflytande i de lokala (direktvalda) skolstyrelserna.

Däremot har kreationisterna haft svårare för att få in sina egna läror i undervisningen. Flera delstater har visserligen stiftat lagar om "equal time", dvs lika tid för evolution och kreationism, men dessa lagar har avvisats av Högsta Domstolen.

I Sverige har vi ännu inte sett så mycket av kreationismen på skolorna, men den har ställt till med problem i lärarutbildningen. Mellan 10 och 20 procent av dem som i Jönköping utbildas till låg- och mellanstadie lärare är öppet "skapelsetroende". Förhållandet är likartat på andra håll i landet, bl a i Uppsala där man fått många studenter från Livets Ord.

Det är inte lätt att bibringa dessa elever ett vetenskapligt synsätt. Föredragshållaren redovisade fyra ansatser som han själv prövat i sin undervisning:

1. Naturvetenskaplig ansats: Att berätta om beläggen för den naturvetenskapliga världsbilden. Det har ingen större effekt på kreationister (men ska givetvis göras,

med eller utan kreationister i klassen).

2. Antikreationistisk ansats: Att gå direkt till angrepp mot de kreationistiska påståendena. Det har heller ingen effekt, utan leder oftast bara till polarisering.

3. Kunskapsteoretisk ansats: Att förklara vad vetenskap är och hur man skiljer den från pseudovetenskap. Det är nyttigt, och en del av lärarens jobb, men omvänder ingen kreationist.

4. Teologisk ansats: Att diskutera kreationismens konsekvenser för gudssyn och bibelsyn, och redovisa den rent teologiska kritiken mot kreationismen. Detta verkar vara det som fungerar bäst på de redan frälsta. Möjligen sås ett och annat frö av tvivel. Någon större succé har det dock inte varit. Det verkar inte att finnas någon riktigt bra lösning på problemet.

Den som undervisar om t ex big bang eller evolutionen måste enligt Sverker Johansson känna till de kreationistiska argumenten och kunna besvara dem.

Det är fatalt att bli angripen och inte kunna försvara sig, och det kan vara svårt även för den naturvetenskapligt bildade att bemöta kreationistargument som man inte har hört förr.

Föredraget var välbesökt (ett 40-tal åhörare), och följdes av en livlig diskussion som i huvudsak handlade just om svårigheterna att kommunicera med övertygade anhängare av pseudovetenskaper.

SOH

En striktare redaktionell linje efterlyses

Hanno Esséns artikel om evighetsmaskiner i Folkvett 2-94 reser principfrågor om tidskriftens redaktionella riktlinjer. Folkvett är ingen vetenskaplig publikation, men de längre artiklarna innehåller ofta naturvetenskapliga faktauppgifter och resonemang som inte på något sätt kan kontrolleras av lekmän. Detta innebär att redaktionen har ett speciellt ansvar för att innehållet är korrekt. Detta kan garanteras på olika sätt. Ett är att artiklarna skrivs av journalister och sedan fackgranskas av experter. Ett annat är att de skrivs direkt av experter, som förhoppningsvis också konsulterar sina kolleger.

Jag har intrycket att den senare metoden är vanligast när det gäller längre artiklar i Folkvett. Den redaktionella granskningen av sådana artiklar bör enligt min mening förutom de vanliga bedömningarna av allmänintresse, läsbarhet etc., också innefatta en kontroll av att författaren kan skilja sin roll som fackexpert från den som allmän tyckare. Det är en vanlig sjuka bland naturvetare att tro sig vara experter på allt mellan himmel och jord, och att presentera sina fördomar och ogrundade åsikter med den självklara auktoriteten hos en akademisk föreläsare.

Hanno Esséns uttalanden om energisparande och radioaktiva utsläpp är praktiskt exempel på detta. Att han vad gäller kärnkraften adderat brasklappen "Min personliga åsikt ..." ändrar inget i sak - i en lång artikel krävs en mycket tydligare markering av var sakens upphör.

Jag ämnar inte gå i debatt med Hanno Essén i sakfrågorna - andra kan mycket bättre än jag beskriva de ekologiska konsekvenserna av Tjernoby.

Slutligen vill jag betona att en mer strikt redaktionell linje vad gäller de informerande artiklarna i Folkvett inte står

i motsättning till en fri debatt om t.ex. kärnkraften. Tvärtom borde Folkvett vara ett bra forum för en sådan debatt där vetenskapliga argument är *en* viktig komponent. Kanske det vore på sin plats med en debattsida?

Thors Hans Hansson

Fysikum, Stockholms Universitet

Svar från redaktionen:

Redaktionen har för vana att ge stor frihet åt inbjudna skribenter. Vi gjorde bedömningen att läsarna själva i det här fallet skulle kunna skilja mellan artikel-författarens privata åsikter och hans kunskaper som fysiker. Du har naturligtvis rätt i att Folkvett har till uppgift att bidra till att klargöra expertrollens avgränsningar. Ditt inlägg har lett till en nyttig diskussion i redaktionen om redaktionella principer.

PS

Folkvetts debattsida står alltid öppen för kritiska inlägg om publicerade artiklar.

Lösning till fotbollsgåtan på sid 12:

Förklaringen är att gränsen mellan årsklasser i knatte- och ungdomsfotbollen dras olika i olika länder. I Holland används (födelsedagen) 1 augusti som gräns mellan årsklasserna, i Storbritannien 1 september. De som är äldst inom sin årsklass får, genomsnittligt, bättre chans att hävda sig.

(Källa: Der Skeptiker nr 2, 1994)

James Randis bok *Flim-flam* föreligger nu i norsk översättning under titeln *Juks og bedrag*. Den kan beställas hos
Bruns Libris
 Postboks 476
 7001 Trondheim.